

Uwagi do ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

1. Art. 11 ust. 2 ustawy daje prawo Prezesowi Rady Ministrów (na wniosek wojewody i po poinformowaniu ministra właściwego do spraw gospodarki) wydawania "w związku z przeciwdziałaniem COVID-19" poleceń obowiązujących osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz przedsiębiorców, w drodze decyzji administracyjnej bez konieczności uzasadnienia, do natychmiastowego wykonania. Możliwy zakres tych poleceń nie jest określony w ustawie. Potwierdza to art. 11 ust. 5 ustawy.

Teoretycznie oznacza to, że Prezes Rady Ministrów, jedynie przywołując ten art. ustawy i "związek z przeciwdziałaniem COVID-19" będzie mógł wydać każdemu przedsiębiorcy czy każdej osobie prawnej (np. stowarzyszeniu czy partii politycznej) dowolny rozkaz do natychmiastowego wykonania, włącznie z np. poleceniem przelewu określonej sumy pieniędzy, zaprzestania działalności gospodarczej czy przekazania majątku na cele "walki z COVID-19". Będzie mógł też np. zakazać komitetom wyborczym prowadzenia kampanii wyborczej.

Ten punkt daje premierowi zbyt dużą władzę "in blanco" (choć jedynie przez 180 dni) i powinien być usunięty.

2. Art. 25 wprowadza zmiany w ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. W szczególności:

- punkt 2 zmienia art. 34 tej ustawy tak, że możliwe staje się poddanie obowiązkowej kwarantannie każdego, kto miał styczność z chorym na każdą chorobę zakaźną wskazaną w rozporządzeniu ministra zdrowia, "jeżeli tak postanowią organy inspekcji sanitarnej" i to w praktyce na dowolnie długi okres (gdyż kwarantanna, choć teoretycznie ograniczona do 21 dni, będzie mogła być powtarzana); obecnie obowiązek kwarantanny dotyczy jedynie osób, które miały styczność z chorymi na choroby bezpośrednio wskazane w ustawie, a maksymalny jej czas to 21 dni;

- punkt 4 zezwala w przypadku wystąpienia stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego na ustanowienie rozporządzeniem Rady Ministrów "zagrożonego obszaru", na którym można ustanowić m. in. czasowe ograniczenie określonych zakresów działalności przedsiębiorców, czasową reglamentację zaopatrzenia w określonego rodzaju artykuły, (bezwarunkowy, nie ograniczony do osób mających styczność z chorymi) obowiązek poddania się kwarantannie w określonym miejscu i zakaz opuszczania tego miejsca, czasowe ograniczenie korzystania z lokali lub terenów, nakaz lub zakaz przebywania w określonych miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach czy nakaz określonego sposobu przemieszczania się; jest to w gruncie rzeczy możliwość ustanowienia stanu nadzwyczajnego z ograniczeniami podobnymi, jakie przewiduje art. 21 ustawy o stanie klęski żywiołowej - niewymienionego jednak w Konstytucji i nieobwarowanego, jak stan klęski żywiołowej, ograniczeniem czasowym, po którym jego przedłużenie może nastąpić jedynie za zgodą Sejmu;

- punkt 3 zezwala na użycie Sił Zbrojnych RP (przekazanych do dyspozycji Głównego Inspektora Sanitarnego lub wojewody) do zadań związanych ze

stanem zagrożenia epidemicznego, stanem epidemii lub z niebezpieczeństwem "szerzenia się zakażenia lub choroby zakaźnej, które może stanowić zagrożenie dla zdrowia publicznego"; sposób ich użycia nie jest w ustawie określony i nie jest tu wyłączone użycie siły, a nawet broni wojskowej przeciwko ludności.

Punkt 4 jest niezgodny z Konstytucją i powinien być usunięty. Również punkt 3 powinien być usunięty lub ewentualnie doprecyzowany, że oddziały Sił Zbrojnych będą mogły być używane jedynie do działań pokojowych, np. zapewnienia pomocy medycznej chorym lub ich transportu. Zamiast punktu 2 wystarczy rozszerzyć ustawowy katalog chorób, z którymi styczność wymaga kwarantanny (np. o COVID-19), bez jednak możliwości jej wielokrotnego przedłużania.

3. Art. 17 wprowadza zmiany w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, dając Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu i wojewódzkim inspektorom sanitarnym wydawania osobom prawnym, osobom fizycznym i jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, w tym w szczególności pracodawcom, decyzji nakładających obowiązek podjęcia bliżej nieokreślonych "czynności zapobiegawczych lub kontrolnych" m. in. „w razie niebezpieczeństwa szerzenia się zakażenia lub choroby zakaźnej, które może stanowić zagrożenie dla zdrowia publicznego”. Decyzje te nie będą wymagały uzasadnienia, będą podlegały natychmiastowemu wykonaniu i będą mogły być wydawane nawet ustnie. Nie jest sprecyzowane, czym mogą być owe czynności zapobiegawcze lub kontrolne, co daje inspektorom sanitarnym władzę wydawania rozkazów podobną, jak art. 11 ust. 2 przyznaje premierowi – a pod pewnym względem nawet większą, bo decyzje będą mogły być kierowane również do osób fizycznych, a uprawnienie to nie będzie ograniczone czasowo. Teoretycznie GIS lub wojewódzki inspektor sanitarny działający z jego upoważnienia będzie mógł w każdej chwili (nawet bez ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii) wydać bez żadnego uzasadnienia polecenie zabraniające lądowania lub startu samolotu, likwidacji zwierząt hodowlanych w gospodarstwie, opuszczenia mieszkania, poddania się kwarantannie przez dowolną osobę nawet bez spełnienia warunków przewidzianych w art. 34 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, czy zamknięcia zakładu produkcyjnego. Dotąd GIS może wydawać takie decyzje (nakładające obowiązek podjęcia "czynności zapobiegawczych lub kontrolnych") jedynie kierowane do podległych sobie organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego – które oczywiście muszą działać w granicach ustawy.

Ten punkt daje Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu zbyt dużą władzę "in blanco" i powinien być usunięty.